

EDITOR'S NOTE

As the 19th century drew to a close, the social sciences challenged 'conventional' historical writing, which for almost too long had been interested in political and military events. The reaction to this was the emergence and institutional entrenchment of social history, which has manifested itself far from synchronously, and has yielded various results in different European countries. Over the next hundred years and more, not only the emancipation of social history took place in historiography, but also the development of its many directions. The very notion of what social history is also changed. At the end of the 20th century, when the 'new cultural history' attacked the avant-garde positions of social history, some predicted its end. But society has not disappeared from the horizons of researchers, and neither have the many promising approaches that were born in the field of social history.

5

The further development of social history remains an important expectation, especially for regions of Europe where society has long been written about from either nationalist or quasi-Marxist perspectives. One of these regions, encompassing the former Prussia, part of the Grand Duchy of Lithuania (primarily Žemaitija) and Curonia, lies on the southeast shores of the Baltic Sea. The 'moments' in the societies of that region, and approaches to get to know them more deeply, are shared in this set of articles by experts on different topics. The articles cover the period from the Union of Kreva to the Great Northern War, that is, the Late Middle Ages and the Early Modern Period. Their subject matter is broad, like the field of social history itself. Guessing which way the further development of social history in the Baltic Sea region will go is probably not meaningful today. Whatever the direction, we hope that this collection of articles will contribute to a deeper understanding of specific issues. It would not have been possible without the authors who contributed to it, and whom I thank for their cooperation.

Vasilijus Safronovas

REDAKTORIAUS ŽODIS

XIX amžiui baigiantis, socialiniai mokslai metė iššūkį „konvenciškai“ suvoktai istorijai, pernelyg ilgai besidomėjusiai beveik vien politiniais ir kariniais įvykiais. Reakcija į tai tapo socialinės istorijos atsiradimas ir institucinis įsitvirtinimas, skirtingose Europos šalyse pasireiškęs toli gražu nesinchroniškai ir davęs nevienodus rezultatus. Per daugiau kaip šimtą metų istoriografijoje įvyko ne tik socialinės istorijos emancipacija, bet ir daugybės kryptių išsiplėtojimas. Pasikeitė ir pats suvokimas, kas yra socialinė istorija. Kai XX a. pabaigoje „naujoji kultūrinė istorija“ pasikėsino į avangardines socialinės istorijos pozicijas, kai kas pranašavo jos pabaigą. Bet visuomenė iš tyrėjų akiračio nedingo, kaip nedingo ir daugybė perspektyvių prieigų, gimusių socialinės istorijos lauke.

6

Juolab socialinės istorijos tolesnis plėtojimas lieka svarbiu lūkesčiu kalbant apie tuos Europos regionus, kuriuose ilgą laiką apie visuomenę rašyta arba iš nacionalistinių, arba iš kvazimarksistinių perspektyvų. Būtent toks yra pietrytinis Baltijos jūros regionas, buvusi Prūsija, dalis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (pirmiausia Žemaitija) ir Kuršas. Šio regiono visuomenių „nuotraukomis“ ir būdais, kaip tas visuomenes geriau pažinti, straipsnių rinkinyje dalijasi skirtingų temų žinovai. Straipsniai apima vėlyvuosius viduramžius ir ankstyvuosius naujuosius laikus, laikotarpį maždaug nuo Krėvos unijos iki Didžiojo Šiaurės karo. Jų tematika plati, kaip ir pats šiuolaikinės socialinės istorijos laukas. Kur link pasuks tolesnė socialinės istorijos plėtotė Baltijos jūros regione, spėlioti šiandien turbūt nėra prasminga. Kad ir koks būtų šis posūkis, tikimės, kad straipsnių rinkinys prisidės prie išsamesnio konkrečių klausimų suvokimo. Tai nebūtų buvę įmanoma be prie rinkinio prisidėjusių autorių, kuriems už bendradarbiavimą kuriant rinkinio turinį dėkoju.

Vasilijus Safronovas